

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 432

van **KRISTOF SLAGMULDER**

datum: 28 januari 2022

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

---

*Toerismeopleidingen - Overleg toeristische sector en onderwijs*

In 2020 drong ik er tijdens de begrotingsbesprekingen in de commissie Toerisme bij de minister op aan om het overleg tussen de toeristische sector en het onderwijs, waarbij zou worden ingegaan op de noden van de toeristische sector, niet te lang te laten aanslepen. Vooral op het niveau van de opleidingen in het secundair onderwijs is er dringend behoefte aan een hervorming van de opleiding van toeristisch professioneel personeel.

De minister antwoordde toen dat in 2021 het overlegplatform onderwijs en de toeristische sector zouden onderzoeken hoe er kan worden ingespeeld op de noden van de sector, want aangepaste toerismeopleidingen verhogen zowel de kwaliteit in de sector als de arbeidsmarktmogelijkheden van leerlingen en studenten.

1. Heeft dit overleg ondertussen plaatsgevonden? Zo ja, wat werd er concreet besproken en afgesproken? Welke actoren werden erbij betrokken? Zo niet, wanneer zal dit overleg alsnog plaatsvinden en welke actoren zullen uitgenodigd worden?
2. Welke knelpunten ziet de minister van Toerisme momenteel in de opleidingen Toerisme? Welke knelpunten ziet de toeristische sector zelf? Welke knelpunten ziet de minister van Onderwijs? Graag opgesplitst per opleiding.
3. Op welke manier kan de kwaliteit van de opleiding volgens de minister van Toerisme verbeterd worden? Welke verbeteringen ziet de toeristische sector zelf? Welke verbeteringen ziet de minister van Onderwijs? Graag opgesplitst per opleiding.
4. Op welke manier kunnen volgens de minister de arbeidsmarktmogelijkheden van leerlingen en studenten verbeterd worden? Zal de minister hieromtrent overleg plegen met andere ministers? Zo ja, welke minister en wat zal concreet gevraagd worden?
5. Welke zijn de eerstvolgende initiatieven van de minister die in dit kader zullen genomen worden?

---

*Deze vraag werd gesteld aan de ministers Ben Weyts (286), Zuhail Demir (432).*

**GECOÖRDINEERD ANTWOORD**

op vraag nr. 432 van 28 januari 2022

van **KRISTOF SLAGMULDER**

---

1. Een eerste overleg met de opleidingen Toerisme en Recreatiemanagement heeft plaatsgevonden.

Op 23 februari ging een vergadering door met de hogescholen die een bacheloropleiding Toerisme- en Recreatiemanagement organiseren. Met uitzondering van een hogeschool die zich verontschuldigd had, waren alle andere hogescholen aanwezig:

- Erasmushogeschool Brussel,
- PXL Limburg,
- Thomas More Mechelen en
- Howest.

Op 11 mei ging een vergadering door met pedagogische adviseurs 'Toerisme' van het secundair onderwijs, zowel van het katholiek onderwijs, gemeenschapsonderwijs als provinciaal onderwijs.

De agenda was tijdens beide vergaderingen identiek:

- een beknopte uiteenzetting van de nieuwe strategie van Toerisme Vlaanderen (Reizen naar Morgen),
- een korte stand van zaken van de actuele situatie en
- een vraag naar de behoeften van de partners uit het onderwijs.

Hoewel als laatste vermeld, ging de aandacht hoofdzakelijk naar dit laatste agendapunt.

Daarnaast heeft Toerisme Vlaanderen vergaderingen bijgewoond van de opleiding Hotelmanagement van de AP Hogeschool in Antwerpen en de Erasmushogeschool in Brussel.

Afspraak is dat Toerisme Vlaanderen intern overleg pleegt over de noden en bezorgdheden die uit deze vergaderingen blijken en deze terugkoppelt in een overleg met alle partners uit de toeristische sector (zowel publieke als private partners).

2. **Knelpunten volgens de minister**

Het lijkt me vooral dat de verschillende partijen (Toerisme Vlaanderen, de private toeristische sector en de onderwijssector) vaak naast elkaar praten.

De private toeristische sector reageert niet of nauwelijks op uitnodigingen van Toerisme Vlaanderen of de onderwijssector, die de private sector een gebrek aan interesse voor het onderwijs verwijt.

Dit beeld dient enigszins genuanceerd te worden. Er is een groot verschil tussen het overleg op vlak van sectorfederaties/vertegenwoordigers van de sector en op individueel vlak. Dit eerste ligt moeilijk, dit tweede verschilt van partij tot partij. Soms zijn er zeer goede en nieuwe samenwerkingen tussen bijvoorbeeld een hotel(keten) en een onderwijsinstelling.

Tenslotte speelt corona ook een belangrijke rol in dit verhaal. De private sector zat en zit nog steeds in overlevingsmodus en heeft op dit ogenblik andere prioriteiten.

Toerisme Vlaanderen ontvangt regelmatig uitnodigingen voor het geven van gastcolleges, het begeleiden van thesissen en het opvangen en begeleiden van stages. Maar de thesissen handelen vaak over thema's die niet meteen aansluiten bij het principe van 'incoming' toerisme, de prioritaire thema's van Toerisme Vlaanderen of bij de visie van Reizen naar Morgen. De stages zijn vaak van korte duur en de stagiaires hebben niet altijd het juiste profiel.

### **Knelpunten volgens de bachelors toerisme- en recreatiemanagement**

Er is nood aan een platform over alle onderwijsniveau's en toerisme-opleidingen heen. Op die manier kan er ook een afstemming gebeuren van de competenties en skills die aan bod komen in de verschillende opleidingen. Dit zou best gecoördineerd worden door een overheidsagentschap om de neutraliteit te bewaren.

De vertegenwoordigers van de opleidingsinstellingen hebben nood aan een laagdrempelige overlegstructuur waarbinnen toerisme-onderwijs (verschillende niveaus en richtingen) en de sector (zowel incoming als outgoing, zowel publieke als private sector) kunnen samenwerken.

**TOBOS** (Toeristische Overheid, Bedrijfsleven en Onderwijs in Samenwerking) is een dergelijk platform waar de toeristische overheid, het toeristische bedrijfsleven en het onderwijs de handen in elkaar slaan om te informeren, te inspireren en een diepere samenwerking tot stand te brengen. Dit platform is de laatste jaren echter te weinig actief geweest zodat er nood is naar een actievere overlegformat of een innovatievere manier om samen te werken rond vragen en noden bij de verschillende betrokken stakeholders.

Op Europees niveau worden soms projecten gelanceerd waarbij dieper ingegaan wordt op de toekomstige noodzakelijke skills binnen de toeristische sector. Dergelijke projecten worden best door een 'overkoepelend niveau' opgevolgd, aangezien het relevant is voor alle onderwijsniveaus.

Workshops die door Toerisme Vlaanderen worden georganiseerd, zijn vaak interessant, maar niet altijd afgestemd op de noden of behoeften van het onderwijs. Docenten worden ook graag uitgenodigd voor de vormingen die het werkveld krijgt. Scholen worden nog te weinig of te laat betrokken bij co-creatieve of onderzoeksprojecten. Vaak beperkt een samenwerking zich tot erg uitvoerende taken voor de studenten, vb. om enquêtes af te nemen.

De onderwijsinstellingen menen dat de ontsluiting van dure onderzoeksresultaten en studies voor de scholen een meerwaarde zou betekenen, zodat zij deze kennis verder kunnen ontsluiten voor studenten en oud-studenten. Nu ontbreekt het hen aan middelen om dergelijke onderzoeksresultaten aan te kopen.

### **Knelpunten volgens het secundair onderwijs**

Er is nood aan het **heroriënteren** van het toerismeonderwijs van 'outgoing' naar 'incoming', en met meer aandacht voor duurzaamheid en de laatste toeristische en maatschappelijke trends. Daarom is er ook een grote nood aan **geactualiseerde werkbundels en leermateriaal**. Het hoeft niet noodzakelijk om de klassieke onderwijsvormen te gaan, het kunnen ook presentaties of gastcolleges zijn van Toerisme Vlaanderen zelf of andere relevante toeristische stakeholders.

Er is nood aan netwerking. Het zou zinvol zijn om **netwerkdagen of seminars** te organiseren waar alle toerismescholen aanwezig zijn en men met elkaar kan

overleggen. Of het faciliteren daarvan een rol is van Toerisme Vlaanderen, moet bekeken worden.

Een ander aandachtspunt is het **mobiliseren van de toeristische sector** als actieve actor in het onderwijsgebeuren, al verschilt dit van provincie tot provincie. Soms staan departementen zoals Omgeving of het Agentschap Natuur meer open voor samenwerking dan de toeristische sector zelf.

De toerismeopleiding in het secundair onderwijs heeft te kampen met een **imagoprobleem**. Er wordt eerder voorkeur gegeven aan bachelor studenten. En men verkiest ook mensen met andere, niet-toeristische profielen (vb. managementopleidingen) dan mensen uit het toerismeonderwijs.

### **Knelpunten volgens de toeristische sector**

Vooraf de afgestudeerden van het secundair onderwijs 'Toerisme' voldoen niet aan de kwaliteitsvereisten die gesteld worden in de toeristische sector.

Er is ook een attitudeprobleem bij afgestudeerde jongeren. Velen verkiezen een 9 to 5-job met betere arbeidsvoorwaarden dan een job waar men ook 's avonds en in het weekend tegen lagere arbeidsvoorwaarden moet werken. Daarom wil bijvoorbeeld de hotelsector liever mensen aanwerven die de juiste attitude tonen, bereid zijn om hard te werken en zich kunnen opwerken tot de top. Werken in de hotelwereld blijkt een echte roeping.

### **3. Verbetering kwaliteit volgens de minister van Toerisme**

Verwijzend naar het minder functionele Tobos-platform wil Toerisme Vlaanderen graag een nieuw overlegplatform creëren waarin alle toeristische partners en onderwijs verenigd worden. Dit overlegplatform zou alle positieve aspecten (structureel overleg, lerend netwerk, kennisdeling, docenten betrekken) van Tobos behouden en de negatieve aspecten wegwerken ((lidmaatschap, secretariaat,...)). Wellicht wordt Tobos op korte termijn opgeheven en kan Toerisme Vlaanderen met alle partners een overleg inplannen rond een nieuw overlegplatform.

Op Europees niveau bekijkt Toerisme Vlaanderen of ze een rol kan opnemen binnen het **'Pact for skills in Tourism'**. In de loop van de maand februari contacteert Toerisme Vlaanderen de toeristische partners en onderwijspartners om naar hun mening en een mogelijke samenwerking te peilen.

Toerisme Vlaanderen organiseert op regelmatige ogenblikken workshops waarvoor in principe alle geïnteresseerden kunnen inschrijven. De informatiedoorstroming naar relevante docenten en onderwijsinstellingen ziet Toerisme Vlaanderen wel als haar taak. Anderzijds kunnen deze personen ook regelmatig de website consulteren of zich inschrijven op de nieuwsbrief van Toerisme Vlaanderen om op de hoogte te blijven van de workshops. Het gaat hier om een gedeelde verantwoordelijkheid.

Toerisme Vlaanderen heeft in haar strategisch plan de 'Reizen naar Morgen'-academie opgenomen. Binnen deze academie zullen workshopsessies georganiseerd worden voor de gehele toeristische sector rond actuele topics. Deze 'Reizen naar Morgen'-academie zal ook fungeren als netwerkorganisatie waarin partners elkaar ontmoeten en met elkaar kunnen overleggen.

Toerisme Vlaanderen beschouwt het niet als haar taak om kant-en-klare leerpakketten te maken op maat van het toerismeonderwijs (van welk niveau ook). Ze reikt de onderwijsinstellingen wel presentaties en onderzoeken aan die allemaal raadpleegbaar en gedownload kunnen worden op de website van Toerisme Vlaanderen staan of op eenvoudige vraag kunnen verkregen worden.

Aansluitend hierbij overweegt Toerisme Vlaanderen binnen haar organisatie een centraal contactpunt aan te duiden voor alle zaken omtrent onderwijs en een format op te stellen voor onder meer het opvolgen van stages, gastcollega's en thesissen.

Corona heeft ons ook nieuwe innovatieve vormen van samenwerking aangeleverd. De nieuwe communicatieformats maken het mogelijk dat een groot aantal mensen samen online presentaties en workshops volgen. Hiernaast kan ook geopteerd worden voor hybride werkvormen. Eenmaal de gelegenheid zich voordoet, kunnen weer 'echte' netwerkmomenten georganiseerd worden.

Het imago van werk in het toerisme opwaarderen is een interessant pad. Alleen moeten we overwegen of we eerst niet moeten werken aan de kwaliteit van het onderwijs en de arbeidsvoorwaarden voor een imagocampagne wordt opgezet. Vraag is ook wie deze taak op zich zal nemen en welke financiële middelen hiervoor vrijgemaakt kunnen worden.

### **Verbetering kwaliteit volgens de toeristische sector**

Om deze vraag te beantwoorden dient eerst het overleg weer opgestart te worden tussen alle partijen en dient iedereen het nut in te zien van dergelijk overleg.

De oplossingen die hierboven vermeld worden zijn deels tot stand gekomen door gesprekken met de onderwijsinstellingen, maar moeten verder uitgewerkt en verfijnd worden.

De private toeristische sector pleit voor een langere stagetijd voor studenten van de opleiding 'Hotelmanagement' vergelijkbaar met het onderwijsmodel in Nederland. Daar lopen studenten een veel langere stage en worden ze in alle werkdomeinen van het hotel ingeschakeld.

Het onderwijs en de private sector zien ook een oplossing in het laten samenlopen van de thesis met de stage, zodat beiden in elkaar overvloeien.

Tenslotte ziet een expert in horeca ook opportuniteiten in de opleiding van jonge mensen van niet-Belgische origine/nieuwkomers. Zij hebben een andere mindset, dragen een andere cultuur en waarden met zich die voor het horecawezen enkel voordelen opleveren, zoals bijvoorbeeld service en gastvrijheid.

4. Ik wil mee nadenken over het imago en de werkomstandigheden van de toeristische sector. Vraag is echter welke rol Toerisme Vlaanderen in deze complexe problematiek moet en kan spelen. Er zijn wellicht andere partners en overheidsinstanties die vanuit hun expertise beter geschikt zijn om een deel van de taken op zich te nemen.
5. Ik verwijs hiervoor naar de verschillende suggesties en actiepunten besproken in punt 3. Beknopt zijn er twee prioriteiten:
  - Samenroepen van de publieke en private sector na ontbinding van Tobos
  - Consultatieronde omtrent Pact for Skills